

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Igora Belka a z členov JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD., v právnej veci navrhovateľa: **Lesy Slovenskej republiky, š.p.**, Nám. SNP č. 8, Banská Bystrica, právne zastúpeného JUDr. P., advokátom V., proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad v Revúcej**, Komenského č. 40, Revúca, za účasti členov **U.**, zastúpených **M.**, bytom **G.** a za účasti **Slovenského pozemkového fondu**, Búdková č. 36, Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. 2009/000188 zo dňa 22.4.2009, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 26Sp/80/2009-64 zo dňa 13.9.2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 26Sp/80/2009-64 zo dňa 13.9.2010 **m e n í** tak, že rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu v Revúcej č. j. 2009/000188 zo dňa 22.4.2009 **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie.

Navrhovateľovi sa náhrada trov konania **nepriznáva**.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Banskej Bystrici potvrdil rozhodnutie uvedené v záhlaví tohto rozsudku, ktorým odporca vyslovil, že oprávnené osoby U. uvedené v správnom rozhodnutí pod 1/ až 110/ spĺňajú podmienky podľa § 3 ods. 1 písm. b/ a § 3 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) a zároveň rozhodol o navrátení vlastníctva k pozemkom v k. ú C., PKV X., parc. č. X. a X., vedených na LV č. X. a X.. Krajský súd o trovách konania rozhodol tak, že ich náhradu navrhovateľovi nepriznal a zároveň ho zaviazal zaplatiť súdny poplatok vo výške 33€.

Krajský súd tak rozhodol v novom rozhodnutí potom, čo Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 8Sžo/512/2009 zo dňa 20.5.2010 zrušil jeho rozsudok zo dňa 14.9.2009 pre procesné pochybenie. V novom rozsudku konštatoval, že mal za preukázané, že reštitučný nárok si uplatnili oprávnené osoby v zákonnej lehote, v konaní bol preukázaný reštitučný titul a boli splnené všetky podmienky pre navrátenie vlastníckeho práva oprávneným osobám v zmysle zákona. Zdôraznil, že v konaní bolo jednoznačne preukázané, že poľnohospodárska pôda, ktorá bola predmetom reštitúcie, prešla na základe uznesenia č. X./1964 vydaného ONV v Rimavskej Sobote na štát podľa zákona č. 46/1948 Zb. SNR a preto ani nebol dôvod zaoberať sa skutočnosťou, či členovia urbáriátu neboli odsúdení. Pozemok s parc. č. X. prešiel na Štátne lesy podľa zákona č. 2/1958 Zb., no je všeobecne známe, že tento zákon riešil len užívanie a následný zápis v pkv. č. X. bol urobený chybné. Krajský súd súhlasil s argumentáciou odporcu, že za daného právneho stavu a pri rešpektovaní pkv. zápisu o vlastníctve nemal inú možnosť ako rozhodnúť o reštitúcii tak, ako rozhodol.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ včas odvolanie žiadajúc napadnutý rozsudok zmeniť, rozhodnutie odporcu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Namietal, že U. nie je oprávnenou osobou v zmysle zákona, nárok nebol uplatnený včas a tiež skutočnosť, že nebol preukázaný spôsobilý reštitučný titul, pretože nehnuteľnosti pôvodne PKV č. X. boli predmetom konfiškácie na základe nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. SNR, no reštituenti nepreukázali, že neboli odsúdení podľa uvedeného nariadenia. Krajskému súdu vytýkal nesprávny záver o tom, že vlastnícke právo k dotknutým nehnuteľnostiam prešlo na

štát až v roku 2002 ROEP-om a dovtedy na štát prešlo len právo užívania podľa zákona č. 2/1958 Zb.

Odporca vo svojom vyjadrení k odvolaniu navrhol napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť ako vecne správny s tým, že odvolacie námietky navrhovateľa nepovažoval za dôvodné. Uviedol, že reštitučný nárok si uplatnili občania SR (občianstvo aj trvalý pobyt boli skontrolované správnym orgánom) a to prostredníctvom riadne splnomocnenej zástupkyne M. – udelené splnomocnenie na uplatnenie reštitučného nároku vyplýva z uznesenia U. zo dňa 20.4.2004 a zo zápisnice, členská schôdza pritom disponovala väčšinou podielov. Nárok bol uplatnený na príslušnom správnom orgáne včas, dňa 29.12.2004. K žiadosti bola doložená PKV č. X. k. ú. C. a uznesenie Pôdohospodárskeho odboru ONV v Rimavskej Sobote č. 428/64.

K pozemku s parc. č. X. z PKV č. X. – les – uviedol, že tento prešiel len do užívania Krajskej správy lesov – Lesný závod v Šafárikove, čo mal za preukázané zo zápisnice z 10.9.1958 a z uznesenia ONV v Rimavskej Sobote č. X./1964. Zápis vykonaný 4.3.1964 č. d. X. v PKV č. X. nebol správny a preto v rámci ROEP-u bola len prepísaná chyba v zápise, poľnohospodárska pôda bola zapísaná na LV č. X. a lesný pozemok na LV č. X.. Ďalej zdôraznil, že poľnohospodárska pôda parc. č. X. PKV X. prešla na štát na základe zákona č. 46/1948 Zb. a nie v zmysle nariadenia č. 104/45 Zb., pretože k prechodu došlo až v roku 1964.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s OSP v spojení s § 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250l ods. 2 v spojení s § 250ja ods. 2 OSP a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z.) dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 8. novembra 2011 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 OSP).

Najvyšší súd Slovenskej republiky zo spisu prvostupňového súdu, ktorého súčasťou bol aj administratívny spis odporcu zistil, že napadnutým rozhodnutím Obvodný pozemkový

úrad v Revúcej rozhodol vo veci uplatneného nároku oprávnených osôb – členov U. (v preskúmanom správnom rozhodnutí uvedených pod 1/ až 110/) proti povinnej osobe - navrhovateľovi tak, že oprávneným osobám priznal vlastnícke právo k nehnuteľnostiam v k. ú. C., zapísaným na LV č. X. a X., parc. č. X., X., PKV X. v spoluvlastníckych podieloch tak, ako to bolo uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia.

Proti rozhodnutiu podal navrhovateľ opravný prostriedok na krajský súd a namietal nepreukázanie reštitučného titulu a tiež to, že nárok nebol uplatnený včas a oprávnenou osobou v zmysle zákona. Tvrdil tiež, že odporca sa nezaoberal tým, že nehnuteľnosti boli skonfiškované na základe nariadenia č. 104/1945 Zb. a zákona č. 90/1947 Zb., teda že bolo potrebné preukazovať to, že pôvodní vlastníci neboli odsúdení podľa osobitných predpisov.

Predmetom preskúmavacieho súdneho konania na základe opravného prostriedku navrhovateľa v danej veci bolo rozhodnutie a postup odporcu, ktorým odporca v rámci reštitučného konania vedeného podľa zákona oprávneným osobám priznal vlastnícke právo k žiadaným nehnuteľnostiam.

V zmysle § 1 zákona tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu a to zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov. Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria

- a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria,
- b) lesný pôdny fond.

Podľa § 2 zákona právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len "rozhodujúce obdobie") spôsobom uvedeným v ustanovení § 3 (ods. 1).

Ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty

vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v tomto poradí:

- a) dedič zo závetu, ktorý bol predložený v konaní o dedičstve, ktorý nadobudol celé dedičstvo,
- b) dedič zo závetu, ktorý nadobudol dedičstvo, ale len v miere zodpovedajúcej jeho dedičskému podielu; to neplatí, ak dedičovi podľa závetu pripadli len jednotlivé veci alebo práva; ak bol dedič závetom ustanovený len k určitej časti pozemku, na ktorú sa vzťahuje povinnosť vydania, je oprávnený len k tejto časti pozemku,
- c) deti a manžel osoby uvedenej v odseku 1, všetci rovným dielom; ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti, a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti,
- d) rodičia osoby uvedenej v odseku 1,
- e) súrodenci osoby uvedenej v odseku 1, a ak niektorý z nich zomrel, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti (ods. 2).

V prípadoch uvedených v ustanovení § 3 ods. 1 písm. j) sú oprávnenými osobami aj osoby tam uvedené; ustanovenia odseku 2 písm. c) až e) platia obdobne (ods. 3).

Podľa § 5 ods. 1 zákona právo na navrátenie vlastníctva k pozemku môže uplatniť oprávnená osoba do 31. decembra 2004 na obvodnom pozemkovom úrade, v ktorého obvode vlastnila pozemok, a zároveň preukáže skutočnosti podľa § 3. Neuplatnením práva v lehote právo zanikne.

V zmysle § 3 ods. 1 písm. b/ zákona oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku odňatia bez náhrady postupom podľa zákona č. 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej reformy alebo podľa zákona č. 46/1948 Zb. o novej pozemkovej reforme.

V zmysle § 3 ods. 2 zákona sa obdobne postupuje aj v prípadoch, keď fyzickej osobe vznikol nárok na vyňatie pozemkov z konfiškácie podľa osobitných predpisov. **Za osoby, ktorým vznikol nárok na vyňatie pozemkov z konfiškácie podľa osobitných predpisov, treba považovať aj občanov Slovenskej republiky, ktorí majú trvalý pobyt na jej území a ktorým bolo odňaté vlastnícke právo** (10/ Nariadenie Slovenskej národnej rady

č. 104/1945 Zb. SNR o konfiškovaní a urýchlenom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa v znení neskorších predpisov; Dekrét prezidenta republiky č. 108/1945 Zb. o konfiškácii nepriateľského majetku a Fondoch národnej obnovy v znení neskorších predpisov) **k pozemkom a neboli odsúdení podľa osobitných predpisov** (11/ Nariadenie Slovenskej národnej rady č. 33/1945 Zb. SNR o potrestaní fašistických zločincov, okupantov, zradcov a kolaborantov a o zriadení ľudového súdnictva v znení neskorších predpisov). Ak tieto pozemky boli už pred rozhodujúcim obdobím pridelené v rámci predpisov o pozemkových reformách, rieši sa nárok týchto oprávnených osôb podľa § 7, ak došlo k odňatiu prídela postupom uvedeným v odseku 1.

Odvolačí súd sa stotožnil s názorom odporcu i s názorom krajského súdu o tom, že reštitučný nárok si v rámci zákonnej lehoty (do 31.12.2004) uplatnili oprávnené osoby v zmysle zákona, pretože hoci išlo o pozemky pôvodne patriace členom urbáriátu, návrh bol podaný riadne splnomocnenou zástupkyňou M. – jej splnomocnenie členmi urbáriátu, teda fyzickými osobami, nepochybne vyplýva zo zápisnice z členskej schôdze zo dňa 20.4.2004. Plná moc bola udelená v súlade s ustanovením § 37 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, obvodných pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách, pretože M. zvolili za zástupkyňu majiteľa väčšiny podielov (885 780 z 1 426 024 podielov). K námietke navrhovateľa, že žiadosť si uplatnila právnická osoba, odvolací súd poukazuje na to, že správny orgán v súlade s § 19 ods. 2 SP v spojení s § 5 ods. 3 zákona posudzoval podanie podľa jeho obsahu a nie len podľa formy, pričom z obsahu podania jednoznačne vyplývalo, že nárok si uplatňujú fyzické osoby – členovia urbáriátu, ktorí riadne splnomocnili inú fyzickú osobu, predsedníčku urbáriátu, na uplatnenie reštitučného nároku. Správny orgán zároveň preskúmal, či fyzické osoby uvedené v správnom rozhodnutí pod 1/ až 110/ sú oprávnenými osobami a mal túto skutočnosť za preukázanú z dedičských rozhodnutí a zo záznamov o pôvodnom vlastníctve.

Z administratívneho spisu odporcu vyplýva, že pozemky v k. ú. C., parc. č. X. a X., ktorých navrátenia sa domáhali oprávnené osoby v reštitučnom konaní, boli odňaté bývalému Urbárskemu spoločenstvu v Gemeri a to uznesením č. 428/64 vydaným Pôdohospodárskym odborom ONV v Rimavskej Sobote. **V uznesení bolo uvedené, že toto sa vydáva v zmysle nar. č. 104/45 Zb., zákona č. 142/1947 Zb. a zákona č. 46/1948 Zb.** Uznesením boli vyvlastnené nehnuteľnosti viacerých subjektov, nielen U.

Odporca v preskúvanom rozhodnutí uviedol, že nehnuteľnosti prešli na čs. štát na základe zákona č. 46/1948 Zb. a nariadenia č. 104/1945 Zb.n. SNR a tiež, že oprávnené osoby spĺňajú podmienky podľa § 3 ods. 1 písm. b/ a § 3 ods. 2 zákona. Pokiaľ zo zabezpečených dokladov nemožno jednoznačne konštatovať, že ku konfiškácii došlo len na základe zákona o novej pozemkovej reforme, prípadne o jej revízii a pri existencii možnosti, že k odňatiu došlo na základe nariadenia č. 104/1945 Zb., mal správny orgán postupovať v zmysle zákona (§ 3 ods. 2 druhá veta zákona) – teda mal skúmať, či pôvodní vlastníci pozemkov (pôvodní členovia urbariátu) neboli odsúdení podľa Nariadenia Slovenskej národnej rady č. 33/1945 Zb. SNR o potrestaní fašistických zločincov, okupantov, zradcov a kolaborantov a o zriadení ľudového súdnictva v znení neskorších predpisov. Až pri odstránení týchto pochybností by mohol správny orgán konštatovať to, čo konštatoval v preskúvanom rozhodnutí, že oprávnené osoby spĺňajú podmienky § 3 ods. 1 písm. b/ a § 3 ods. 2 zákona. V opačnom prípade je jeho rozhodnutie predčasné a vydané na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu (§ 250j ods. 2, písm. c/ OSP).

K námietkam navrhovateľa týkajúcim sa mylného zápisu vlastníckeho práva z roku 1964 k lesnému pozemku pkv. č. X./2002 v katastri nehnuteľností odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že údaje v katastri nehnuteľností sú záväzné a hodnoverné, dokiaľ nebol preukázaný opak. Preto nemožno súhlasiť so záverom krajského súdu (ktorý pôvodne vyslovil v zrušenom rozsudku č. k. 26Sp/80/2009-24 zo dňa 14.9.2009 a na ktorý v novom rozsudku v podstate odkázal), že vlastnícke právo prešlo na štát až v roku 2002 ROEP-om a dovtedy prešlo na štát len právo užívania. Ak by tomu tak bolo, nemohol by byť tento pozemok predmetom reštitúcie podľa zákona pre nesplnenie jednej zo základných podmienok, a to, že musí ísť o pozemok, ktorý prešiel na štát v rozhodnom období od 25.2.1948 do 1.1.1990 a teda krajský súd by následne nemohol rozhodnúť tak, že preskúvané správne rozhodnutie potvrdil.

V pripojenom spise sa nachádza „zápisnica“ Odboru poľnohospodárstva a lesného hospodárstva rady ONV v Rimavskej Sobote zo dňa 10.9.1958, z ktorej vyplýva, že uvedený lesný pozemok parc. č. X., avšak aj lúky s parc. č. X., preberá do obhospodarovania od bývalých urbarialistov v Gemeri ako majiteľov pozemkov Odbor poľnohospodárstva a lesného hospodárstva rady ONV v Rimavskej Sobote. Na LV č. X. je uvedené,

že vlastníkom pozemku parc. č. X. je Slovenská republika a titulom nadobudnutia bolo uznesenie č. 428/1964. Táto skutočnosť vyplýva aj z uznesenia ONV v Rimavskej Sobote č. 428/64, v ktorom sa konštatovalo, že sa „vkladá vlastnícke právo v prospech Československého štátu v správe pôdohospodárskeho odboru ONV Rim. Sobota, poľažne v záp. č. X., parc. X. a v záp. č. X., parc. č. X. pre Št. lesy n.p. B. Bystrica dľa z.č. 2/58 Zb. SNR...“. Tvrdenie krajského súdu, že zákon č. 2/1958 Zb. riešil len užívanie pozemkov, je síce pravdivé, nemožno však konštatovať, že vlastníctvo k lesnému pozemku neprešlo na štát v rozhodnom období len z tohto dôvodu, keď z uznesenia ONV v Rimavskej Sobote, ako aj zo zápisov v katastri nehnuteľností (z roku 1964) je zrejmé, že vlastnícke právo v prospech štátu zapísané bolo a iný ako v katastri zapísaný stav v roku 1964 preukázaný v konaní nebol a ani sa ho dotknutí účastníci nedomáhali súdnou cestou.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že je dôvodné rozsudok krajského súdu zmeniť tak, že rozhodnutie odporcu zrušuje z dôvodov podľa § 250j ods. 2, písm. c/ OSP a vec mu vracia na nové konanie (§ 250ja ods. 3 OSP), v ktorom bude úlohou správneho orgánu doplniť dokazovanie v naznačenom smere a až potom rozhodnúť o uplatnenom reštitučnom nároku.

O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 246c a § 250k ods. 1 OSP tak, že úspešnému navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal, keďže trovy právneho zastúpenia v zákonnej lehote nevyčíslil a iné trovy konania zo spisu nevyplývajú.

P o u č e n i e : Protí tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 8. novembra 2011

JUDr. Igor Belko, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Ľubica Kavivanovová